

ŠIAIP IR TAIP

Rašo V.

BALFo sukaktuviniame 10 metų seime Clevelande atvyko 30 atstovų, nors organizacija turi 140 skyrių. Kitą 30 sudarė centro valdybos nariai. Amerikos valstybinė įstaiga pradžioje \$335,000 reikmenų. Seimą sveikino Prezidentas Eisenhoweris ir Vakarų Vokietijos Prezidentas. Sumanymas primesti Balfui lietuvių gimnaziją Vokietijoje neprašė. Kilo kritikos dėl nepriėmimo prie Sibire jau 10 metų kenčiančių lietuvių.

Pasaulis buvo susirūpinęs šv. Tėvo sveikata. Jis, kaip žinoma, dvasios vadas 425-iems milijonams katalikų.

United Nations nusprendė imtis žygių prieš barbarišką raudonųjų kinų elgesį vienuolika nekaltų Amerikos nelaisvių kareivių pasodinant kalėjiman, neva už "šnipinėjimą".

Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacijos prezidentu ir sekretoriu išrinkta dypukai — pirmusyk tos organizacijos istorijoje.

Neperstojančios Pagelbos lietuvių parapija Clevelande minėjo 25 metų sukaktį. Ji pasistatė naują \$400,000 vertės bažnyčią, kurios architektu buvo lietuvis, išdabintojai du lietuviai ir statė inžinierius lietuvis — visi dypukai. Parapija neturi skolos, ir \$25,000 izde. Joje 400 šeimų.

Vienas Greenwich, Conn. amerikonas turi 5 metų kaliukę, kuri, sakoma, suprantanti 5,000 žodžių. Pavydžiui, pasakius: "eik pas didžiausį plikį publikoje", ji neklysdama prieina prie vyro su didžiausia plike..

Iš Maskvos kviesios konferencijos neva Europos apgynimo reikalais išėjo "piš". Atvyko tik Maskvos gizeliai, kurie "nutarė" keisti Maskvos diktatoriams jų kariuomenes vesti. Kadangi ir pirmiau Maskva tą darė, tai nieko naujo.

Demokratų partija Amerikoje išrinko Indiana senatorių Butler savo pirmininku. Jis yra Adlai Stevenson žmogus.

Tarp republikonų senatorių vado Knowlando (iš Kalifornijos) ir Prezidento Eisenhoweris pasireiškė nesutikimų dėl užsienio politikos. Norima suvesti abu akis į akį pasitarti, kad nebūtų žalos republikonams kitais Prezidento rinkimais.

Iš sovietinės spaudos patirta, kad kolchozuose darbo šeima vidutiniai gauna po 3,000 rublių pajamų per metą. Oficialiai tai būtų \$750, bet bolševikų pinigai niekur pasaulyje nepriimami, todėl tikroji jų vertė nežinoma. Kolchozninkai nusiskundžia skurdžiais uždariais jau kelinti metai.

United Nations sutiko priimti Amerikos planą, pagal kurį bus organizuojama atominės energijos gamyba visuose atsilikusiųose kraštuose, tikslu jiems padėti ant stipresnių pramoninių kojų atsistoti. Net Sovietų Rusija sako prisidėsianti — aišku, su visokiais pagaliukais ratams.

Žmogus Ne Avelė
Todėl jam ne žolės, bet spaudos reikia.

"Amerikos Lietuvis" skatina Amerikos Lietuvį — galvoti, jieškoti teisybės, kovoti. Parodyk neskaitančiam egzempliorių
AMERIKOS LIETUVIO
14 Vernon St., Worcester, Mass. (metams \$8.00)

Nr. 47 WORCESTER, MASS., Gruodžio (Dec.) 17, 1954 Vol. XXXXVI

PABĖGUSIO LENKO KAPITONO ŠEIMYNA PERSEKIOTA

NEW YORK, N. Y. — Kapitonas Leonard Wasowski, nesenai pabėgęs nuo komunistų ir gavęs prieglaudą Jungtinėse Valstybėse pasakojo kaip jis krovė žibala komunistų sprausminiams lėktuvams Konstantoje, Rumanijoje ir iš čia vežė į Kiniją. Jo laivas buvo paimtas kiniečių nacionalistų pereinant metą, 126 mylias nuo Formosos, su 8,000 tona žibalo komunistų sprausminiams lėktuvams.

Jisai pasakė, kad jo žmona ir dvi dukterys buvo išmestos iš buto ir apvogtos. Jo žmona dabar kalėjime. Kitų lenkų gausių politiška prieglaudą šeimos taipgi panašiai persekiojamos, bet ne tiek žiauriai kaip jo. Jis sakė, kad visiems lenkam nusibodo gyvenimas komunistų režime.

POPIEŽIAUS SVEIKATA SILPNA

Vatikano miestas. — Popiežius Pijus XII dar vis silpnas, bet neturi karščio. Dr. Riccardo Galeazzi - Lisi ir trys specialistai tyrinėdami jo sveikatą, sakė kad gal Popiežiaus viduriai nesveikuoja. Popiežiaus sveikata buvo komplikauta anemija.

Spalio 4-tą, 1953 metais, kinų nacionalistų naikintuvo įgulos priverstas lenkų kapitoną į savo laivą išvedė į Formosą, paskui praėjus dviem savaitėm, jis prašė politiškos prieglaudos. Jo laivas buvo vienas iš keturiolika priklausančių Kiniečių - Lenkų grupės, kuriai vadovavo Komunistų Kinija. Šie laivai rodė Lenkijos vėliavas, dažnai su daug kiniečių jureivių įgula. Pinigai keliuonem ir kitom laivo išlaidom buvo aprūpinti Kinijos Banko per Lenkijos Banką. Kada jo laivą reikėjo atremontuoti prieš paskutinę kelionę apie \$2,000,000 Jungtinių Valstybių pinigais buvo pristatyta Kinijos Banko per Lenkijos Banką.

Pasmerkė Priverstino Darbo Sistemą

JUNGTINĖS TAUTOS, N. Y. — Generalės Asemblėjos Socialis, Humanitarinis ir Kultūris-kas Komitetas pasmerkė priverstiną darbą, kaip politiškos bausmės būdą. Balsavimas buvo 31 prieš 5; komunistų blokas vien tik priešingas. Dvylika Azijos - Afrikos tautos susilaukė nuo balsavimo.

Rezoliucija pasmerkė esančias priverstino darbo sistemas, naudojamas kaip politiškos prievartos ir pabaudos būdas už išreikimą ar prisilaikymą politišku įsitikinimų ir kurios tokioj skalėje, kad sudaro svarbų elementą krato ekonomijoje. Šioji rezoliucija buvo remiama vienuolikos vakarinių jėgų, imant Jungtines Valstybes kaip aštrų priverstino darbo pasmerkimą Sovietų Unijoje ir Komunistinėj Kinijoje. Iš savo pusės, komunistiniai kraštai puolė rezoliuciją, k aipo "šalto karo" pasireikimą, remiama kapitalistų kraštų.

PADETIS VIET NAM KRAŠTE EINA BLOGYN

WASHINGTON, D. C. — Su-grįžęs iš Indokinos, Rūmų Užsienio Reikalų Komiteto pirmininkas atstovas James P. Richards pranešė, kad Viet Nam krašte netvarka didėja, tuo pačiu laiku kada komunizmas plėtojasi

Viet Nam, viena iš Indokinos trijų valstybių buvo padalinta pagal liepos 20-tos Ženevos tautos sutartį. Komunistai sukili-liai gavo siaurinę dalį; pietinė dalis pasiliko su demokratiška Viet Nam vyriausybe ir prancūzais. Faktas yra kad kraštas randasi suirutėje, į kurią įeina vyriausybė, armija ir galingos religijos sektos. Viet Nam emperatorius Bao Dai praleidžia laiką Prancūzijos Rivieros kurorte noro ne gabumo valdyt kraštą, Policija ir kareiviai karavo, prieš vieng kitą. Armijos elementai kur ne kur sukilo.

Tuo pačiu laiku, siaurinis Viet Nam kraštas, vadovaujant komunistų vadui Ho Chi Minh, tampa komunistų tvirtovė, su stipria vyriausybe ir galinga ar-

mija. Jo agentai platinasi per Indokiniją, bandydami nuverst pietinės Viet Nam, Laos ir Cambodia vyriausybes. Pagal Genevos sutartį, 1950 metų vasarą, rinkimai bus laikomi šiauriniame ir Pietiniame Viet Nam krašte. Laike rinkimų bus išprešta komunistiškų ir prieškomunistiškų valstybių ateitis. Vienok, perdaug aišku, kad prieš rinkimus gali būti daug įvykių.

Viet Nam vyriausybė pranešė Jungtinėm Valstybėm rugsėjo mėnesį, kad pageidauja ištisos prancūzų karinės jėgos pašalinimą prieš kovo mėnesį, 1956 m. ir nori kad jų pačių armijai būtų pavesta jų apginimas.

Pagal dabartinius planus, Jungtinės Valstybės ruošiasi išlavinti Viet Nam krašto armiją. Valstybės sekretorius John Foster Dulles svarstys apie šio krašto padėtį su premieru Pierre Mendes-France, laike šiaurės Atlantikos Sutarties Konferencijos Paryžiuje, šią savaitę.

Kun. Stanislovas Vembre Mirė

Kun. Stanislovas J. Vembre, 54 metų, Sv. Pranciškaus Prieglaudos kapelionas, mirė trečiadienio naktį, šv. Vincento ligoninėje, po ilgos ligos. Gimęs Kulyčių kaime, šiauliu apskrity, Jono ir Marijos (Kazlauskaitė) Vembrų sū-nus, jis mokinosi Kauno seminarijoje ir Katalikų Universitete, Washington, D. C. Kun. Vembre buvo įšventintas birželio 11-tą, 1927 metais, jau mirusio Vyskupo O'Leary, Springfield, Mass.

Jis buvo vikaru šv. Kazimiero ir Aušros Vartų parapijose, Worcester; Sv. Kazimiero Westfielde ir šv. Pranciškaus prieglaudos kapelionu Worcester.

Velionis paliko du broliu: kun. Mikolas Vembre, Nekalto Prasišėjimo parapijoj vikaras, Stoughton, Mass.; adv. Juozas Vembre, So. Boston, Mass. Velionis buvo "Amerikos Lietuvis" bendradarbis ir rėmėjas. Kiek tik išgalėjo rėmė visus svarbius lietuviškus veikimus. Jisai rašydavo eiles, kurias visi mėgo skaityti.

Laidotuvės įvyks šeštadienio ryte, su gedulingomis apeigomis šv. Kazimiero bažnyčioje, 10-tą valandą. Mišias atlaikys kun. M. Vembre, prikelbstant kun. J. Bakanui, kun. A. Volungui ir kun. M. Tamulevičiui.

San Francisco Užkvietė Jungtines Tautas

JUNGTINĖS TAUTOS, — Jungtinių Tautų Generalė Asemblėja nutarė svarstyt užkvietimą, kad susirinkti San Francisco mieste — ten kur gimė — sekantį birželio mėnesį paminėti savo 10 metų gyvavimo sukaktuves. Kvietimas perduotas Asemblėjos Administracijos ir Šamatos Komisijai svarstymui.

Komunistų Lizdas Dar Vis Valdžios Departamentuose

WASHINGTON, D. C. — Atstovas Kit Clardy pranešė, kad iš slaptų prieš-Amerikoniškų veiksmų komiteto liūdyimų galima spręsti jog yra milžiniškas pasaulį apimantis komunistų tinklas Valstybės, Darbo ir kituose valdžios departamentuose. Vienas iš liūdininkų Spencer Miller, minėjo šio lizdo organizatoriaus vardą, laike liūdyimų. Komunistų Partijos organizatorius jau darbuosi 1930 metais, gi 9 metai vėliau buvo pašauktas šio pačio komiteto kaip liūdininkas.

JV Nemainys Kinų Į Nuteistus Lakūnus

Buvusių Studentų Neleidžia Grįžti Namų Komunistus WASHINGTONAS, D. C. — Jungtinės Valstybės nepreleidžia minties, kad jos įsileistų į prekybą žmonėmis ir sutiktų išleisti 35 kinas, studijavusius Amerikoje, jei komunistai paleistų 11 kalinamų Amerikos karo lakūnų. Kad ir neoficialiai, bet Peipingo vyriausybė davė suprasti, kad šie mainai galėtų būti pagrindu nuteistiesiems Amerikos lakūnams išvaduoti. Valstybės departamento spaudos sekretorius Lincoln White tačiau užtikrino, kad vyriausybė į šiuos mainus neįsileis ir reikalauja, kaip reikalavusi paleisti lakūnus be jokių sąlygų.

Vengrijos Kardinolas Mindszenty Laisvas

VIENNA. — Austrijos Katalikų žinių "Kathpress" įstaiga pranešė, kad Vengrijos Kardinolas Mindszenty, išbuvęs kalėjime 5 metus jau laisvas. Žinioj pasakya, kad Kardinolas grįžo į savo dieceziją prieš vieną savaitę. Komunistai buvo nuteisę Kardinolą į kalėjimą pakol gyvas, už "įdavystę". Jo nuteisimas sukėlė didelį protestą iš Vakarinių Valstybių pusės prieš komunistus.

JUOZAS GRIGAITIS ir Šeima
Linki Visiems Linksmų Kalėdų Savininkas Uncle Charles Cafe Worcester, Mass.
GRAFTON STREET

SVEIKINAME VISUS SAVO KLIENTUS SU ŠV. KALĖDOMIS
VLJONS TELEVISION & APPLIANCE CO.
353 MILLBURY STREET
VITIE IR J. PIGAGA, Savininkai
ir Jųjų Pagelbininkas JULIUS SVIKLA
TEL. 4-5497
Worcester, Mass.

LIETUVIAI AMERIKOJE ir PASAULYJE

KAIP PASVEIKINTI BALUTĮ

Kone per visus laikraščius pasaklido J. Bačiūno straipsniai — atsisaukimas, primenantieji, kad Lietuvos ministeriui B. K. Balučiui gruodžio 29 dieną bus 75-tasis gimtadienis.

Nėra abejonės, kad daugybė tautiečių priėmė tą priminimą palankiausiai, su mintimi, kad "ir aš būtinai kaip nors įsijungsiu į sveikinamųjų būrį".

Tačiau mūsų daugumas pratę į viešus paskatinius tik mintimis atsiliepti: viešai tų minčių nesiskubina pasakyti. Taip ir išeina, kad šiuo atveju lyg vien tik J. Bačiūnui tas dalykas terūpėtų. . . O juk taip nėra.

Nors mūsų tarpe viešojo gyvenimo asmenybės susilaukia iš visuomenės "iš šalto ir karšto", o su kuo tik pakalbi apie Balutį, tuojau išvysti, lyg tas užsiminimas jam saule veidą būtų apšvietęs. B. K. Balutis yra tokia mūsų viešojo gyvenimo asmenybė, dėl kurios nesiginčija nei partijos nei kartos. Įvairiausių politinių pažiūrų viršininkai ir bendradarbiai jį visada vertino ir tebevertina su didžiausiu palankumu. Štai ir Amerikoje, kur vadinamoji "senoji" velkėjų karta vis dar dėl šio ar to pasiginčija su "naująja", B. K. Balutį visi vienodai gerbia ir brangina, nes vieni ir kiti jį gerai pažįsta, gerai žino, nes ir vieni ir kiti lietuviškoje veikloje Balutis yra išmynęs vien tik pasigėrėjimo keliančias takus.

Tad kaip gi mes jį dabar pasveikinsim tokia reta, ne kiekvieno tesulaukiama proga?

Medžiaginio pobūdžio dovanų Balutis nemėgsta ir jį jam tai nereikia. Jam reikia dar tiek kėgog visos mūsų tautos reikalais be galo daug atsielsiojusiai širdžiai. Ir jei mes šia proga nebūsim šykštūs atverti jam savo širdžių palankumą, tikriausiai tai suteiks daug stiprybės ir jo širdžiai, ne tik dvasinės, bet net ir fizinės.

B. K. Balutis šiandien Didžiosios Britanijos sostinėje yra VIP, tai yra, Very Important Person (labai svarbi asmenybė). Turime progą apčiuopiamai patvirtinti tą faktą. Tai galime padaryti kalnais sveikinimo telegramų jam. Juk mūsų gana daug pasaulyje. Neapsiribokim vienu kitu straipsniu savuose laikraščiuose, neapsiribokim vien organizacijų sveikinimais. Sveikinim visi, individualiai, jei ne po vieną, tai po du - tris susidedami. Padarykim taip, kad gruodžio 27-28 dienomis, solenizanto šventės išvakarėse, Londono W8 telegrafo įstaiga turėtų padidinti savo darbininkų skaičių — tegu tikrai pajustu, kad šioj miesto daly gyvena iš tiesų Very Important Person: Lietuvos Igaliojimo Ministeris ir Nepaprastas Siuntinys B. K. Balutis!

Ak, reikia prisipažinti, kad šioj minty slepiasi ir mūsų glozmas: mes ir šią asmeninę

Balučio sukaktį panaudotumėm ne tik jam savo prielankumo jausmus pareikšti, bet kartu ir Lietuvos vardą garsinti. . . Dar kartą keliamė visų naštą vis Balučio pečiais pasiremdami. . . Bet jam gi tos naštos kelimas juk buvo viso nebetrumpo amželio tikslas. Jis nepyks už tą "klastą". O mūsų pažįstamų ir nepažįstamų pavardžių virtinės su šilčiausių jausmų pareiškimais bus ir jam asmeniškai tam tikra dvasinė satisfakcija už tai, ką jis Lietuvai yra atidavęs daugiau nei ištisą pusimtį metų.

Tad nepasišykstėkim šį kartą: pajudėkim į telegrafo įstaigas gruodžio 27-28 dienomis su adresu "LT BALUTIS LITHUANIAN LEGATION, 17 ESSEX VILLAS, LONDON W8" ir gal bent keliais lietuviškais šiltais žodeliais. (Telegramas iš visur galima siųsti lietuviškai, tik reikia parašyti spausdintomis didžiosiomis raidėmis, geriausia mašinėle, nevertojant lietuviškų ženklų. Telegramos su LT ženklu pradžioje siunčiamos visiems prienamų nakties tarifu, tik jas reikia paduoti bent dieną ar dvi anksčiau).

V. Rastenis

Žinios iš Chicagos

Iš daugelio dainos ir muzikos parengimų, Chicagoje, išskirtini du, būtent: Al. Kučiūno, jo 25 m. muzikos darbo jubilėjinis koncertas, kuris įvyko spalio 31 d. ir "Naujienų" pakviestas iš Clevelando čiurlioniečių koncertas lapkričio 14 d. Abu koncertai praėjo sėkmingai, kuriais susižavėjo ir kitataučiai. Al. Kučiūnas yra rintas muzikas, delto įsidėmėtinos yra jo pastabos del ruošiamos JAV ir Kanados lietuvių bendros dainų šventės. Jis sako: — nedarykite išdainų šventės pikniko. Ragina ją pravesti skoningai, kad ji nuskambėtų ir kitataučiuose.

Laukiama trečio didelio koncerto smuikininkės Elenos Kuprevičiūtės ir jos brolio Andr. Kuprevičiaus kuris įvyks 1955 m. sausio 2 d. Rengia "Margutis".

— Kun. B. Sugintas yra "keliaujantis" veikėjas. Nepavargdamas jis keliauja per Chicagos lietuvius, juos grandendamas burtis į šalpos ratelius, paremimui sauležiečiams moksleiviams, 16 Vasario gimnazijai, Vargo mokykloms ir kit. aukos

PRAŠYKITE

KALEDŲ DEDUKO ATNEŠTI

"AMERIKOS LIETUVIO" Prenumeratą Tai Naudingiausia Dovana, kuri Primins Jūsų Duosnumą Per Visus Metus.

Užrašykite Jūsų giminėms, draugams ar šeimai "Amerikos Lietuvį". Jie džiaugsis šiąja dovana per visus metus ir sužinos visas svarbiausias žinias. Sykiu su dovana mes prisiųsime lietuvišką kalendorių ir Kalėdų pasveikinimo kortelę.

"AMERIKOS LIETUVIO" PRENUMERATA: —
Suvienuose Valstijose \$3.00
Užsieniuose Kanadoje \$4.00

VIRŠMINĖTOS KAINOS TIKTAI IKI GRUODŽIO 31, 1954

PAMALDOS NAUJOJ KOPLYČIOJ

S. M. gruodžio mėn. 5 d., Nekalto Prasdėjimo Seserų Vienuolyne, Putnam, Conn., įvyko didelės iškilmės. Baigiantis šventiesiems Marijos metams ir Seserų Vienuolyno koplyčios statyba eina prie pabaigos. N. P. Seserų Vienuolyno vadovybė ir Statybos Komitetas norėdamas išlaikyti savo pažadą, gruodžio mėn. 5 d. įžengė į naują koplyčią; ne į pačią koplyčią, bet tuo tarpu į salę, nes pati koplyčia dar neužbaigta.

Privaziavo iš įvairių vietovių geradarių vyrų ir moterų, o daug jų dėl įvairių priežasčių negalėjo atvykti, kurie pakal savo išgalę prisidėjo aukomis, ir dėka tų aukų vienuolyno koplyčia išdygo ir eina prie pabaigos. Atvykusieji, dar prieš 11 val. susirinko į koplyčią, kurioje nuo durų iki altoriaus pristatyta suolių ir visas vietas užpildė.

11 val. prasidėjo iškilmingos Šv. Mišios, kurios atnaušo Statybos Komiteto pirmininkas Prutas Juras, aukodamas už N. P. Kongregacijos seseris, geradarius ir remėjus. Šv. Mišių metų pamokslą pasakė to vienuolyno kapelionas prof. kun. St. Yla. Pabaigoje, kaip to vienuolyno kapelionas savo ir seserų vienuolių vardu padėjo už gausų atsilankymą į iškilmingą įžengimą į Naująją Koplyčią—į Marijos Šventovę.

reikalingiems. Tai tikras artimo meilės pavyzdys.

— .Dail. .Dopkevičiūtės - Paukštienės buvo surengta nuo gruodžio 4 d. iki gruodžio 12 d. tapybos darbų paroda. Ši produktinga menininkė L. Auditorijos patalpose, išstatė net 127 kūrinius kurių dauguma buvo kritiku labai gerai įvertinta. Ji meno mokla baigė Kauno meno mokyklėje ir vėliau studijavo Paryžuje.

— Kasmet Chicagos Mokslo ir Pramonės muzėjuje visos tautybės papuošė Kalėdų eglutes. Iš visu. liaudies meno požiūriu, lietuvių būva gražiausia, delto ja gausiai lanko plačioji Chicagos visuomenė ir spaudos atstovai. Puošimą atlieka, jau kelinti metai iš eilės, šv. Kazimiero augšt. mokyklos studentės. Eglučių paroda siemet bus iki sausio 1 d.

Po Šv. Mišių visi dalyvavę iškilmėse buvo pakviesti pietų. Kadangi visi kartu negalėjo sutilpti, tai vieni pietavo, o tuo laikų kiti kitoje saėje žiūrėjo judomųjų paveikslų. Popietavę visi dalyviai galėjo apžiūrėti statybos darbus ir pasigerėti bei pasidžiaugti, kad einama prie pabaigos.

2 val. prasidėjo šventoji valanda Marijos Garbei — užbaigiant šventuosius Marijos Metus. Pamokslą pasakė kun. Cukurus primindamas "tylą", kad ir Šv. Marija tyliai pernešė savo sūnaus Jėzaus Kristaus mirtį ir t.t.

Užbaigdamas Šv. Valandą prelatas Juras prabilo į iškilmių dalyvius, primindamas Šv. Jokūbo pabėgimą iš savo tėvynės ir jo sapną. Tą palyginimą pritaikė ir N. P. Seserims vienuoėms, kurios eina panašiu keliu. Jis padėjo ir visiems aukotojams ir išreiškė viltį, kad gera širdis ir duosni ranka gal dar nėra pavargusi ir dar pridės, kad ateinančiais 1955 metais vasara galėtume galūtinai užbaigti Šv. Marijos paminklinę koplyčią ir ją iškilmingai pašventinti, kur per amžius mūsų Motinos Marijos garbei bus giedamos giesmės ir kalbamos maldos.

Diena pasitaikė nors šaltoka, bet sausa. Tai labai gausiai atsilankė. Salė, kurioje dabar laikinai bus laikomos pamaldos, įrengta labai skoningai ir jaukiai. Visi atsilankiusieji gerėjos ir džiaugėsi. Ir dar didesnis bus džiaugsmas, kai bus baigta visa statyba. Nekalto Prasdėjimo Seserų Vienuolyno Statybos Komitetas tikisi, kad geradariai nepamirš ir prisidės aukomis, duos galimybę varyti statybą iki užbaigimo, kad jis galėtų pasakyti:

— Štai mūsų darbas baigtas, šventiname Marijos Šventovę, pastatyta Jūsų vargais ir Jūsų prakaitu uždirbtai pinigais, kurioje teskamba per amžius mūsų Motinos Marijos Garbei ir Slovei giesmės ir maldos.

Dalyvis—L. Žvirkalnis

TAISAU

TV, Radio, Fonografus, Prosus, Toasterius Bei kitus Eleltrinius prietaisus televizijos taisymas atliekamas jūsų namuose

A-Z Electronics

TEL. 9-9894
Z. Abramavičius
4 Dorchester Street
prie Ward St. kampo

"SVEIKINU" VISUS "Amerikos Lietuvos"

skaitytojus ir bičiulius Kalėdų ir Naujųjų Metų švenčių proga, linkiu jums linksmų Kalėdų ir Naujųjų Metų švenčių ir sėkmės proga 1955 metų!"

V. M. KLAUSUTIS

Hartford, Conn.

Remiame ir Remsime Vasario 16 d. gimnaziją!

Pareiškė 181-mo remėjų būrelio nariai metiniame susirinkime. Būrelio vadovas S. pranešė, kad už praeitus metus pasiūsta 240 dol.

Perskaičius gim. direktoriaus dr. Literksio atsisaukimą kuriame tarp kitko pažymėta, kad gimnazija pergyvena sunkius laikus, kad yra būrelių, kurie nutraukė šalpos darbą, o kiti labai vėluoja ir, jei tokia padėtis tęstusis toliau, gimnazijai gręstų likvidavimi pavojus. Dėl šių liūdny faktų labai susirūpinta ir vienbalsiai nutarta tęsti ir sustiprinti šalpos darbą, stengtis išpulpiarinti šalpos reikalingumą, skatinti kilnius tautiečius prisidėti prie to taip svarbaus mūsų tėvynei darbo.

Čia pat susirinkime suaukota \$70. ir keletos dienų bėgyje dar 33 doleriai. Naujais remėjais be jokio paraginimo prisidėjo šie kilnūs lietuviai: Jul. Bytautas, St. Drevinskas, St. Vilinskas, S. Piktūrna, Ag. Luckus ir A. Mazalas.

Be to susirinkimas nutarė apeliuoti į visą lietuvių visuomenę Amerikoje, kad nustoję veikti būreliai atgaivintų ir nustiprintų savo veiklą, kad susidarytų nauji remėjų būreliai visose kolonijose. Gimnazijai šelpti meliai visi prisideda tik reikiatorių organizuoti remėjų būrelius. Šis taip svarbus vienintelės pasaulyje lietuvių gimnazijos darbas neturi būti nutrauktas!

Išlaisvintai Lietuvai bus reikalingi lietuvių mokyklose paruošti kadrai. Todėl gelbėkime Vasario 16 d. Gimnaziją!

Z. Strazdas
181 būrelio vadovas

New Haven, Conn.

Pradėta BALFo Rūbų Rinkliava

Su gruodžio 1-mą d. vietinis BALFo 32 skyrius su pagelba ALT. vietinio skyriaus stoji į darbą rinkti rūbus ir aukas dėl mūsų sesių ir brolių, kurie yra užsilikę tremtyje, ir kurie dėl silpnos sveikatis neturi vilties pasiekti šią laisvą kraštą, taipgi būtų malonu kad būtų galima prisiminti ir tos mažutėlius, kurie neteko savo tėvelių. Ikišiol mūsų kolonijos liet. visuomet ištiesė savo pagelbos ranką savo sesėms ir broliams tremtyje pasitikim, kad ir šį kartą ištis šiam svarbiam darbe.

Rūbų vajuus baigsis su gruodžio 15 d., taipgi prašom visų, kurie gali atnešti bei atvešti rūbus į parapijos svetainę, kurie negali paskambykit į kleboniją ir tam paskirtos ypatos pribus paimiti rūbus.

Sausio 1 prasidės BALFo narių vajuus, kiekvienas lietuvis bei lietuvaite turėtų jaustis sau už pareigą tapti šios taip naudingos bei labdaringos šalpos draugijos nariu sumokant \$1.00 į metus, kada tamsta užkalbins ir kvies prisirašyti tam tikslui paskirti nariai su Balfo kortelėms neatsisakykit paremti šį naudingą tikslą.

Vaikams Kalėdinė Pramoga

Šios parapijos taryba ruošia vaikūčiams gražią Kalėdinę pramogę, kuri įvyks sekmadienį gruodžio 19 d., parapijos svetainėje, ir kviečia visus šios parapijos vaikūčius atsilankyti ir pamatviti Kalėdų senelį ir gauti dobanėlių nuo senelio. gi kviečiami ir tėvai atsilankyti ir pasigerėti šiuo parengimu.

— BALFo 10-mečio jubilėinio koncerto programai išpildyti, gruodžio 5 d. buvo sutraukta nepaprastai daug

Chicagos pačių stipriausių meninių jėgų, del to koncertas - akademija praėjo su geru pasisekimu. Kor,

Catch up on the family news

Call Long Distance. You'll be surprised at how little it costs... and it's so heart-warming. Next to being there in person, there's nothing like the telephone to keep the family close together. Most Long Distance rates are lower after 6 p.m. and all day Sunday.

"AMERIKOS LIETUVIS"

The American Lithuanian Weekly published every Saturday by Josephine Leonaitis, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Table with subscription rates: Yearly Subscription in U. S. \$3.00, In Foreign Countries \$4.00, Two Years Subscription \$5.00, One Half Year \$2.00.

Table with advertising rates: Advertising rates 10 cents, Single Copies on application.

Amerikos Lietuvis savaitinis laikraštis išina šeštadieniais, leidžiama Josephine Leonaitis, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Entered as Second Class Matter - September 29, 1914, at the Post Office at Worcester, Mass., under the Act of March 3, 1879

Kalėdos Ir Musų Lietuviškos Bėdos; Gyvename Ir Nežinome Ko Laukiame - Taikos Ar Karo?

ISVAKARĖSE Kalėdų švenčių, minėjimo Kristaus gimimo sukakties, visi mes, krikščionys krikštujame ir kalėdų švenčių laukiame kai nepaprastos šventės, daug linksmybių bažnyčiose ir namuose.

Neviskas gera ir gražu mūsų amerikoniškoje "Lietuvoje". Ir mūsų gyvenimas Kalėdų švenčių išvakarėse paniūręs. Visi mes, kurie jaučiame mūsų brolių ir seserų žiaurų likimą, ne esame linksmi, Greta to turime ir kitas mūsų lietuviškojo gyvenimo problemas, kurios slepia mus.

Nenustokime Vilčių Sulaukti Geresniųjų Laikų

Amerikoniškoji "Lietuva", kiekvienas jos narys - "pilietis", kuriam rūpi išlaikymas lietuviškojo kultūrinio ir tautinio gyvenimo Amerikoje ir stiprinimas amerikoniškos "Lietuvos" jėgų kovai už laisvę mūsų tautos, privalo jausti šventą pareigą aukotis tautos ir mūsų amerikoniškos spaudos išlaikymo reikalams.

Mūsų spauda pagrindas mūsų lietuviškojo kultūrinio gyvenimo išvijoje. Spaudos rėmimas svarbus reikalas. Todėl prašydami visus "AL" gerb. skaitytojus nepamiršti Kalėdų švenčių proga užrašyti "AL" savo giminėms ir draugams kai Kalėdinę dovaną, žinau kad padarysime dvejopą naudą: užganėdinsime giminės ir draugus, patalkinsime mūsų laikraščiu bujoti ir tobulėti, per laikraštį stiprinsime savo tautinį ir kultūrinį gyvenimą Amerikoje.

Šia proga nuoširdžiai sveikinu visus "AL" gerbiamus skaitytojus ir nuoširdžiai linkiu visiems jums linksmy Kalėdų švenčių ir naujieji 1955 metai sustiprina mūsų viltis ir dvasią bei lietuviškąją nuotaiką sulaukti laisvės Lietuvai ir džiaugsmo mums jos vaikams gyvenančiams JAV Respublikoje.

Ką Kiti Rašo

Europai ginti planai. Anglų liberalų "Manchester Guardian" rašo:

"Neseniai Amerikos bombanės B-47 rūšies iš Maine valstybės atskrido į Londoną per 4 valandas, 34 minutes. Jis gali tiek aukštai, taip greitai ir taip toli skristi, kad nėra kaip priešapsiginti. Tai svarbiausia varpstis NATO strategijoj, gintis prieš atominis puolimus iš Rytų. Tačiau mūsų atominis ginklas perviršis ar paspėtų neleisti Vakarų Europai būti užkariautai ir nuteriotai? Čia kaip tik reikalingi apsiginklavę vokiečiai. Vakarų Europos apgynimas dabar rymo ant NATO skydo, kuris stovi tarp Rusijos ir Vakarų. Skydai duota trys tikslai. Jis turi būti ganėtinai pajėgus priversti Rusiją sukaupti savo pajėgas pirm negu pulti. Tokiu būdu Vakarai gautų laiko patirti rusų tikslus. Antra, NATUI privalu sulaikyti puolimą iki rezervai pribūtų į frontą. Trečia, reikia priversti prieš sutelkti pajėgas į didokus būrius, kad galima būtų juos atominiais ginklais naikinti. Kol kas NATO skydas perskystas tuos tikslus įkūnyti. Tik kada bus patvirtinta naujosios Vokietijos apsiginklavimo sutartis ir Vokietija į du metu apsiginkluos, o trečią metų turės ganėtinai oro pajėgų, NATO galės drąsiai viltis apginti Vakarų Europą, pirm negu ją kas apibėgtų ir apnaikintų."

Kaip žiūrėti į Kiniją.

Recenzuojant naujai pasirodžiusią knygą apie raudoną Kiniją, "The Prospects for Communist China", New York Times literatūros priede rašoma: "Kokiu keliu Amerikos politikai žygiuoti santykiuose su raudoną Kinija? Ar visus klausinius dėti į Čiang Kai-šeko pintinę ir visais būdais siekti sunaikinti Mao-Tse-Tungo diktatūrą, net karu, jei reikalinga? O gal daryti, ką Anglija daro, ir pripažinti Peipingo vyriausybę pasitikint, kad laikui bėgant, ji nutrauks draugavimą su Maskva? Maž tartinis su Peipingu ir jam siūlyti ekonominės paramos, tikslu pasukti jį Tiko keliu? Tai pagrindinis klausimas mūsų politikos nustatytojams ir mūsų visuomenei išsprendži. Knygos autoriai mano, kad visa svarba ateityje bus ekonomijos srityje. Peipingas priverstos kraštą supramoninti, badu neišmarinant gyventojų daugumos. Ar pavyks raudonajai Kinijai tai padaryti? Čia, gali būti, Amerikos ranka galės kaip padėti, ir sau naudoti turėti."

Mūsų rašytojų pretenzijos.

"Drauge" rašytojas J. Gliuda meta priekaištą ne-

priklausomos Lietuvos vyriausybei, kuri, girdi, "nesuko galvos, kaip lietuvių rašytoją pristatyti pasauliui", reiškia, vykdė "kultūrinės propagandos ignoranciją". Šis priekaištas nepatiko Kanados "Nepr. Lietuvos" vienamei Jurgiu, kuris nedrįsta savo pavardės pasirašyti, bet labai teisingai visiems mūsų rašytojams sako: "Ne vyriausybei galima priekaištauti, jei mūsų rašytojai neparasė tokių veikalų, kurie būtų verti tarptautinių dovanų."

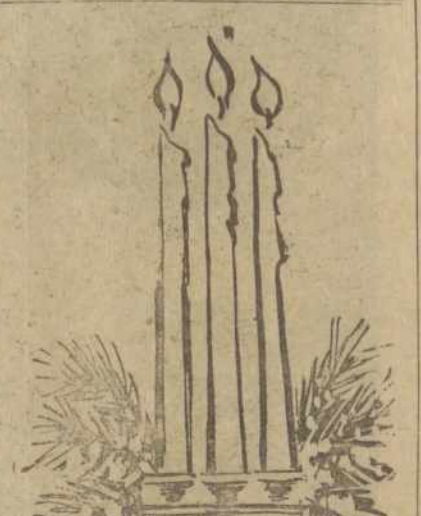
Jurgis prisimena Igno Šeiniiaus "Raudoną Tvaną", parašytą ir išleistą švediskai, susilaukusį rimto dėmesio Europoje. Bet kur tu, sako, pasiūlysi paties Gliaudos "Ora pro Nobis", arba Aloyzo Barono "Sodus už horizonto"? Jei į jų puslapius padorį silkę įvyntum, tai ji iš apmąudo pasismaugtų!

Prezidentas Smetona Kybartuose.

"Margučio" žurnalas Čikagoje kelintą mėnuo deda Prezidento Antano Smetonos memuarus, kurių mūsų spauda, kaip paprastai, kada eina kalba apie svarbus ir įdomius visiem lietuviams dalykus, nekomentuoja ir savo skaitytojams nenurodo. Prezidentas Smetona, sakis, turėjęs "perbristi upelį" iš Lietuvos į Prūsus, kaip tūkstančiai savo laikų Amerikon emigravusiųjų iš caro spaudžiamos Lietuvos. Čia Kybartuose, atvyko iš Kauno specialė delegacija (Ernestas Galvanauskas, generolas Kelpša), kuri labai spyrėsi, kad Prezidentas sugrįžtų Kaunan. Prezidentas rašo: "Aš stovėjau (Ministerių Kabineto posėdyje), kad ginklu priešintumės smurtui, bet savo nusistatymą negalėjau įvykdyti (nes Kabinetas dauguma balsų nepritarė. Dėl to man nieko kito neliko, tik prasišalinti iš Lietuvos. Taigi negaliu Kaunan grįžti. Prezidentui nedera likti pasingam Lietuvoje, kada jai kertamas mirties smūgis. Reikia manim tikėti jog mano buvimas Lietuvoje dabar jai daugiau pakenktų, nekaip padėtų. Juk mane naudotų negarbingiems tikslams."

V. Šernakys

Kas daryt, kad lietuvių neišblyštų? Reikia lietuviams daugiau tarpusavyje bendrauti. Lietuvių jaunimui reikia tarpusavyje bendrauti savoje sporto aikštėje, savose jaunimo namuose, savoje lietuviškoje mokykloje, savoje lietuviškoje šeimoje. Ar galima to pasiekti? Vieniems atrodo, kad ne. Jie neleidžia rankas. Jų šūkis - prieš vėją nepapūsi. Kitiems atrodo, kad išvijos ir čia gimusiųjų lietuvių, tiesa, turi sunkumų. Bet jie yra nugalimi. Išvija ir jos prieauglis, jei tik norės ir stengsis, gali savo lietuviškumą išlaikyti. Gali išlaikyti savo kalbą, savo tradicijas, papročius ir meilę savajai tautai, sykiu būdama ištikima ir savo naujajai tėvynei. Ir kaip dažnai girdime žymių amerikiečių žodžius: "Būkite geri lietuviai, nepamirškite savo kalbos ir savo vaikus jos išmokykit: būkite ištikimi savo tėvų ir protėvių tėvynei ir būsite geri amerikiečiai."

KALĖDŲ ŽVAKĖS

VISIEMS AMERIKOS LIETUVIAMS

SESUTĖS IR BROLIAI!

Niekas mūsų nežino, kodėl lietuvių tauta įsikūrė ne kur kitur, o prie Baltijos jūros rytinio kranto, ant kelio slavams į vakarus ir germanams į rytus. Bet mes visi žinome, kad per eilę šimtmečių Rusija ir Vokietija mūsų tautą kaip girnose malė. Tiesa, lietuvis atsparus. Nepasiduoda. Tik tada, kai Lietuva galingųjų kaimynų buvo pavergta ir išdraskyta, nemaža lietuvių svetimos šalyse turėjo gyvenimą kurtis. Pavergėjas nesirūpino krašto gerove. Vargas kerėjo. Vyrus ir rekrutus gaudė. Spaudą ir tikėjimą persekiojo. Laisvės kovotojus žiauriai baudė. Dėl visa to per eilę metų apie trečdalis mūsų tautos iš Lietuvos išvyko į laisvę mylinčias šalis. Ši gausi išvija Lietuvai daug gera yra padariusi. Daug gera tebedaro ir ateityje galės daryti. Tačiau ir pačiai išvijai graso vienas didelis pavojus - savo lietuviškos netekties, susilaukusį rimto dėmesio Europoje. Bet kur tu, sako, pasiūlysi paties Gliaudos "Ora pro Nobis", arba Aloyzo Barono "Sodus už horizonto"? Jei į jų puslapius padorį silkę įvyntum, tai ji iš apmąudo pasismaugtų!

pačių dauguma dar sulaukė ir Lietuvos prisikėlimo. Kai Amerikos lietuviams buvo nuliutvėjimo pavojus, kas juos gelbėjo Kun. Burba, dr. Šliupas ir keletas kitų pasiryžėlių. Ir šiandien labiau kaip betkada mums visiems reikia imtis žygių lietuvių bei gaivinti ir stiprinti. Kitų kraštų lietuviai savo lietuviškos reikalams turi bendrą visų lietuvių organizaciją.

Ir Amerikoje bendruomenės organizacijai pradžia padaryta jau 1951 m., sudarant organizacinį komitetą, trumpai LOKu vadinamą. 1952 m. vasar. 15 d. Connecticut valstybės sekretariatas įregistravo nr. 33840 ir pačią lietuviškos išlaikymo organizaciją - "Lithuanian American Community of the United States of America". 1952 m. kovo 6 d. organizacinis komitetas priėmė laikinąją tos organizacijos konstituciją. Paga ją Amerikos Lietuvių Bendruomenės Taryba rūpinasi lietuviškos išlaikymo. Tarybą renka visi Amerikos lietuviai, sukakę 18 metų amžiaus. Organizacinis komitetas jau sudarė komisiją tarybos rinkimams praversti. Komisija nustatys rinkimų tvarką. Tačiau ir gražiausia rinkimų tvarka lietuvių bei neka beduos, jei patys lietuviai nesidomės tarybos sudarymu, nedalyvaus rinkimuose ir neateis rinkimų komisijai į talką. Organizacinis Komitetas nuoširdžiai kviečia visų kolonijų lietuvius susidomėti tarybos rinkimais ir neatsakyti savo tautos bei pagalbos.

Amerikos lietuvių istorijoje tai pirmi tokio masto rinkimai. Jie bus liudijimas mūsų tautinės vienybės ir mūsų lietuviškos jėgumo. Stovime prieš sunkų savo lietuviškos išlaikymo uždavinį. Savo tėvų ir protėvių esame įpareigoti lietuviškos išlaikyti ir perduoti savo vaikams. Lietuviškos išlaikyti galime tik visų lietuvių bendromis jėgomis, be skirtumo tikėjimo, politinių ir kitokių nusistatymų. Juo daugiau lietuvių supras šį išvijos reikalą, juo lietuvių bus daugiau naudos. Turime nugalėti atšalinimą ir visokių prietarų bei įtarimų bendrajai lietuviškos išlaikymo organizacijai.

- Lietuviais esame mes gimę, lietuviais norime ir būt! New Yorkas, 1954 m. gruod. 2d. Amerikos Lietuvių Bendruomenės Organizacinis Komitetas: Prel. J. Balkūnas, pirminkininkas, Maspeth, L. I., N. Y. Dr. M. J. Colney, vicepirminkininkas, Waterbury, Conn. Dr. P. Vileišis, Iis vicpirminkininkas, Waterbury, Conn. W. M. Chase, išdin, Hartford, Conn. A. Savičaitis, sekret., Waterbury, Conn. B. Blazas, Komiteto narys, New Yorkas, N. Y. P. Vainauskas, nario antrininkas, New Yorkas, N. Y. J. Vilkaitis, narys, Thomas ton, Conn. K. Bielinis narys, New Yorkas, N. Y.

Skolą Atiduoti

Nėra smagu Bet skolą atiduoti Yra PAREIGA! Kilniausia Amerikos lietuvių pareiga dabar yra užlaikyti laisvą lietuvių žodį pasaulyje.

Pasiųsk laiką savo ir savo draugo prenumeratą.

AMERIKOS LIETUVIUI 14 Vernon Street Worcester, Mass.

SKAITYKITE ir PLATINKITE "AMERIKOS LIETUVIŲ"

LITERATURA IR GYVENIMAS

SARONAS

Amerikos Lietuvis be baimės

Voldemaras savo laiku mane internavo Garliovaje. Kiekvienas pas mane atėjęs buvo tempiamas į nuovadą ir ten policijos tardomas, kratomas. Kieta ir kerštinga buvo Voldemaro ranka! Nejauku buvo ašvam piliečiui, dar blogiau valstybės tarnautojui. Jam buvo nevalia draugauti su Voldemaro nedraugais. Štai, šitokio sunkaus oro sąlygose, vieną gražią dieną į mano (policijos dabojamą kambarį, su įprasta giedria šypsena įeina — Balutis! Nustebau ir susigraudinau. Jei Balutis draugas, tai draugas iki paskutiniosios! Jo draugiskumu galima pasitikėti." — (Iš praloto M. Krupavičiaus atsiminimų J. J. Bačiūno leidinyje "Bronius K. Balutis".)

Pradžia Baltijos klausimo.

Baltijos klausimas nuolat veikia Europos istoriją. Lengva pastebėti trys žymiausias jo laikotarpius: —1557-1582 metus, 1701-1921 ir 1917-1919. Pirmasis nustatė ir savo prasme tiesioginiai veikė antram ir trečiam laikotarpiui. Baltija, apie kurią kalbama, tai kraštas (tarp Lietuvos rubežių iki Estijos ribų su Rusija šiaurėje. Į rytus kraštą galima nuvesti tiek toli, kiek tada siekė kryžiuočių ordono ranka. Pirmuoju laikotarpiu čia gyveno milijonai žmonių ir buvo keturi gyvi prekybos miestai. Centrais buvo Ryga ir Talinas. Ryga gaudavo didesnę dalį. Tačiau ta prekyba 16-tame amžiuje kryžiuokams nedavė nei ganėtinai pajėgų, nei ganėtinai gabumų politiką vesti, kad atsiginti nuo stiprių bei godžių priešų. Danija, Lenkija, Švedija ir Rusija troško kraštą užvaldyti, o kitos Europos valstybės: vokiška imperija, Prancūzija, Anglija ir Olandija godžiai sekė. Šis pirmasis laikotarpis ypač svarbus, nes išryškino keturias mūsų aukščiausias išvardintas galybes, kurios tada dar neturėjo pajėgumo Baltiją užvaldyti, todėl tik kiekviena proga plėšė ir puolė.

Baltijos klausimas turi pusėtinai painią diplomatijos istoriją, kuri seniai prašosi būti tiriama. Profesorius Walter Kirchner, savo knygoje "The Rise of the Baltic Question", kaip tik tiko tam

darbui, nes puikiai pažįsta keletą reikalingų kalbų ir su nauda suvartojo rašytus ir spausdintus dokumentus švedų, danų, lenkų, rusų ir prancūzų kalbomis. Ypač įsidėmėtini švedų bei danų archyvai, kurie nušviečia šių tautų politiką ir to meto Rytų-Vakarų santykius. — (Profesoriaus Kirchnerio knygos recenzija Amerikos "Historical Review" žurnale, spalio numeryje, 1954. Būtų gerai, jei kuris mūsų istorikas — jei tokių turime — apie šitą mokslo veikalą išsamiau mūsų spaudai parašytų.)

Neturime laiko.

Jei žmogus būtų priverstas įrodyti teisingumą visų pažiūrų, kuriomis jis kasdien gyvena, tai niekad uždavinio nebaigtų. Jis savo pajėgas išskotų pasiruošimui niekad neprieidamas tikslo. Gyvenimas jo per trumpas, o ir protas neturi galios tą atlikti. Tokiu būdu, jis priverstas pasisavinti daugybę faktų bei pažiūrų, kuriems jis neturėjo, nei laiko, nei gabumų patikrinti, bet kuriuos kiti, gabesni, yra patikrinę, arba kuriuos visa žmonių priima. Taip elgdamas, jis sau pasistato minčių rūmą. Gal ir nenorėtų taip elgtis, bet jo gyvenimo sąlygos jį kietai verčia taip daryti. Net didžiausi filosofai tiki milijonams dalykų vien dėlto, kad kiti žmonės jiems tiki. Jie laikosi pažiūrų, kuriems neturėjo laiko patikrinti. — (Iš Aleksio de Tocqueville "Democracy in America").

Ponas šlėkta 17-ame amžiuje

Na, išsigėrėme po kelis stiklus vodkos, kuri suėmė mūsų galvas, ir pasijutome mieguisti. Kai kurie sukrito ant pievos ir užmigo. Su mumis buvo guvus vyrukas iš Radomo, Karčevskis. Jis man sako: "Pan Jan, kam kumstimis pasikloti? Štai, ten dribo užmuštas maskolis. Tegul jis būna mūsų prieglavė! "Netoli mūsų, ištikrųjų, gulėjo nušautas riebus maskolis. Aš ir sakau: "Gerai, palaikysiu tau draugiją." Aš padėjau savo galvą iš vienos pusės ant lavono pilvo, o jis ant itos, ir greitai abu sumigome, apvynioję žirgų vadeles apie rankas. — (Iš šlėktos mozūro, Jono Krizostomo Pascho dienorašio, rašyto 1660 metais, prisimentant žygius prieš Lietuvą puolusius maskolius. Didžiuoju Lietuvos kunigaikščiu ir lenkų karalium tada buvo Jonas Kazimieras. Ponas Paseka, negaudamas pinigų už savo karo tarnybą iš karaliaus, turėjo vykti į Vilnių, jų atsiimti. Jo dienoraštis buvo išspausdintas Poznanėje, 1836 metais ir turėjo įtakos Sienkevičiui, rašiusiam istorines apysakas iš tos gadynės.)

LIETUVOS ISTORIJA SU NAUJOVIŠKA APŽVALGA

"Nors Lietuvos Istorija yra visiems gerai žinoma, aš ją rašau Amerike gimusiems lietuviams, kad geriau suprastų savo tėvų numylėtą Didvyrių Kraštą"

Rašo Vytautas Skrinška

— DALIS SESTA —

Sunaikinę Kauną, Kryžiuočiai sugriovė Panemunėje visas kitas, į vakarus buvusias lietuvių pilies. Keršydami už tai, Algirdas su Kęstučiu (1370 m.) suruošė didelį žygį. Su didele puikia apšarvuota Lietuvos kariuomene, abu broliai traukė atskirais keliais, kad Kryžiuočius suspaust ir naikint. Jie buvo paketingi sunaikinti Karaliaučiu. Algirdas persikėlė per Nemuną ir traukė per šiaurines Ordino žemių sritis į Karaliaučiu, o Kęstutis iš Palenkės įsiveržė į Galindą ir taip pat skubėjo į Karaliaučiu. Pakeliui sutinkamos Ordino Pilyys buvo paliekamos. Iš to Ordinas suprato lietavių brolių planą!

Ordinas įsakė visų Pilių Iguoloms skubėti, gelbėti Karaliaučiu. Čia Ordinas surinko didelę kariuomenę prieš Algirdą ir Kęstutį. Dar Alkirdas su Kęstučiu nespėjo susijungti kaip mūšis su Ordinu įvyko. Kryžiuočiai susidūrė su Algirdo Kariuomene Rudavos bažnytkaimiu. Jame žuvo patsai Ordino Kariuomenės vadovs ir daugybė Ordino kareivių. Algirdas numatė, kad Ordinas visą planą suprato ir nenorėdamas tiek daug lietuvių karių gyvybių paaukuot, pasitraukė "taktiškai" nuo Rudavos mūšio 1370 metais. Ordinas skelbė visam pasauliui, kad jis šitą mūšį laimėjo. Bet juo laimėjimas buvo tuščias. O Lietuviai pasitraukė tik kad susistiprėdė dėl naujų puolimų ateityje.

Po Rudavos mūšio, Ordinas neruošė jokių didesnių žygių net iki 1377 metais. Jis buvo labai pavargęs po šių "skerdynių". Bet 1377 m. Ordinas pasiekė net Vilnių ir Trakus. Ordino kariuomenė buvo nepaprastai didelė. Jiėjo pasidalinusi į 3 grupes. Viena grupė pasiekė Trakus, kita apgulė Vilnių, o trečia prie žemaičių puolėsi.

Kęstutis su savo sūnum Vytautu (kurs vėliau buvo Vytautas Didysis) patiko Kryžiuočius Trakuose ir smarkiai abudu kovojo. Skerdynės buvo didelės! O Algirdas iš Vilniaus Pilio, didelius žygius padarė prieš Ordiną. Visa Lietuva dabar buvo užimta su milžiniškais mūšiais prieš tūkstančius Ordino karių. Vytautas sunaikino Kryžiuočių atgaliniam kely paruoštą maisto atsargą ir Kryžiuočiam kilo badas, o jo Tėvas Kęstutis puolė smarkiai ant Kryžiuočių, kur galėdamas ir šis didelis Kryžiuočių žygis, 1377 m. buvo atuškinas.

Algirdas iš kitos pusės Ordiną suplakė. Tai buvo paskutinis Al

girdo mūšis su Ordinu. Algirdas mirė 1377 metais po šio didelio mūšio. Jo mirtis buvo didvyriška ir laidotuvės buvo iškilmingos pagal Lietuvos tautišką ir pagonišką tvarką. Jau mūsų brangi tėvynė kito Didvyrio neteko. Liūdna valanda.

Kęstutis su Algirdu per savo gyvenimą išlaikė tas pačias Lietuvos žemes rubežius kaip kad jų tėvas Gediminas jiems paliko kaip mirė 1341 m. Nė Algirdas, nė Kęstutis nepriėmė krikštą. Popiežius siūlė Kęstučiu karaliaus karūną, jeigu jis krikštą priimtų. Bet Kęstutis, karštas senovės Lietuvos tautietis, atsisakė.

Mirdamas 1377 m. Algirdas savo įpėdiniu paskyrė sūnų Jogailą. Kęstutis gerbdamas brolio atminimą, Jogailai pripažino Vilnių ir didžiojo kunigaikščio titulą. Kęstutis tikėjosi, kad Jogaila varys tėvo Algirdo politiką, klausys dėdės ir sutiks su jo sūnum Vytautu su kuriuo kartu augo ir draugavo. Bet Jogaila nenorėjo eiti tėvo Algirdo ir dėdės Kęstučio pėdomis.

Tuo metu (1377) Ordinas buvo atkirtęs Lietuvą nuo Baltijos Jūros, kuriėjo Hanzos varomai prekyba; jeigu galima būtų susitaikint su Ordinu, tai Lietuvos prekybos keliai pasidarytų daug laisvesni, ir kraštas kiltų ekonomiškai. Todėl Jogaila su Vytautu turėjo pasitarimą ieškoti išeities, nors laikinai, iš karų. Jogailos brolis Andrius, kuris valdė Polocko kraštą buvo prišingas ir atsisakė Jogailos klausyt, ir pabėgo į Maskvą ir emė ruošti koaliciją prieš Jogailą. Andrių parėmė Maskvos kunigaikštis Dimitrijas ir Kijevo valdovas Vladimiras. Tuo būdu prieš Jogailą susidarė stipri koalicija. Tai Jogaila susidėjo su Totoriais prieš Maskvą. Bet Dimitrijas sumušė Totorius, Kulikovos mūšyje 1380 metais. Dabar Jogaila neturėjo gerų draugų Rusijoje ir jam reikėjo kitos paramos prieš brolių Andrių ir rusų kunigaikščius.

Jogailai patarė ir pats Kęstutis, kad su Ordinu taikintis nors laikinai, (Kęstutis vis manė didelį žygį padaryt ir amžinai Ordiną išnaikint, ateityje). Tuo būdu 1379 m. Trakuose buvo padaryta sutartis su Ordinu, kad vienas kitą nepult per 10 metų. Šita sutartis telietė tikrai pietines Kęstučio žemes; bet žemaičių kraštas ir kitos Kęstučio žemės buvo išskirtos; taigi Ordinas galėjo jas pulti kaip kad puolė. Paprastai šita sutartis tik Jogailos srities apdraudė, o ne Kęstučio valdomus kraštus. Da-

KALEDŲ RYTA

Rytmečio rūkuos suskambo varpas,
Vario krūtinė įgavo jausmą.
Dūžiai namarūs sklinda ir trankos,
Kažkur jie neša Advento džiaugsmą.

Palmių pavėsy liūtai sumigo,
Ir avinėliai jų nebijojo,
Pančiai vergijos širdy sudilo,
Žvaigždėm pasaulis mus suliepsnojo.

Geležinės Romos ietys palinko,
Atikos mokslai akis užmerkė;
Žemės išminčiai dykuma slinko,
Suradę šviesą, iš džiaugsmo verkė.

Mažam tvartely žemės platybių
Užgimęs Kristus ramybę skleidžia;
Aukščiausio ranka visų galybių
Per savo Sūnų palaimą leidžia.

Rytmečio rūkuos suskambo varpas,
Vario krūtinė įgavo jausmą;
Namarūs dūžiai sklinda ir trankos,
Žemės klajūnui suteikia džiaugsmo.

bar Jogaila pradėjo slaptai turėti susisiekimus su Ordinu be Kęstučio žinios.

1380 metais Jogaila padarė su gaila įtikinėjo Jogailai, kad Kęstutis aiškiai ejo prieš Kęstutį. Tuo būdu Jogaila pasidarė Ordino sąjungininkas prieš savo dėdę Kęstutį. Jogailos motina Julijona ir Jogailos brolis Skirgaila įtikinėjo Jogailai, kad Kęstutis nori Vilnių paimti, ir kad reikia su Ordinu taikintis. Mat Kęstutis nesutiko su Jogaila užtat, kad jis savo seserį Mariją išleido už dvariško Vaidilos, kilusio iš žemesniojo visuomenės sluoksnio.

Vokiečių Ordinas tikėjosi pasinaudoti šiam giminių nesutikime ir stengėsi visokiais būdais sukelti konfliktą tarp Jogailos, Kęstučio ir Vytauto. Jogailos sutartis su Ordinu buvo tikra išdavikiška, ir Lietuvos kraštų pardavimas kur Vytenis, Gediminas ir Algirdas sykiu su Kęstučiu ir Vytautu taip brangi ir su savo gyvybėmis saugoj.

Vytautas iš karto nenorėjo tikėti, kad Jogaila taip su Ordinu galėjo susinešt prieš jo tėvą Kęstutį ir prieš jį Kęstutis sužinojęs visus Jogailos darbus, apsupo Vilnių su tautiška, lietuviška kariuomene, ir suėmė visą Jogailos šeimą, ir rado visas Ordino slaptus raštus, kur su Jogaila buvo padaryta.

Kęstutis prašalino Jogailą nuo Vilniaus sosto 1381 m. Bet Vytautas prašė savo tėvo, kad skaudžiai Jogailą nenubaust, nes jis dar buvo jaunas ir ne daryjęs didelių tautų politiką. Tai Kęstutis Jogailai davė valdyti Vitebską, Rusijos kraštus, kur Algirdas valdė. Iš visų savo priešų Kęstutis nubaudė Vaidilą skaudžiai. Jis Vaidilą pakorė. O visi kiti Jogailos giminės buvo

perkelti į Vitebską (Rusija). Dabar Lietuva vėl buvo grynai tautiška ir pagoniška pasaulio jėga. Ordinas dabar labai bijojo Lietuvos Trispalvės ir Lietuvos kunigaikščio.

Tuo metu Kęstutis ejo vėl kariant prieš Ordiną ir buvo apgules Jurbarko pilį. Kol jis buvo užimtas, Jogailos brolis Naugardo, Sieversko kunigaikštis "Kari butas" ir vilniečiai, Jogailos draugai, sukilo prieš Kęstutį (1382 m.). Kęstutis skubino grįžt atgal į Vilnių, bet jau pats Jogaila patiko Kęstutį prie Vilniaus miesto su didele kariuomene iš Rusijos. Kęstučio kariai buvo nuilę, ir Jogailos kariuomenė sumušė Kęstutį. Kęstutis su likusiais kariais pasitraukė į Gardiną rinkti naujų jėgų prieš Jogailą. O Jogailas tuo tarpu užėmė Trakus, ir jam kryžiuočiai dar padėjo. Trakai buvo atiduoti Skirgailai valdyti (Jogailos brolis).

Dabar Kęstutis su Vytautu sudarė didelę tautišką kariuomenę ir atvyko prie Trakų. Ten Jogaila ir Skirgaila sykiu su kryžiuočiais jos patiko. Bet mūšio nevyko, nes abi pusės buvo labai didelės ir stiprios, ir vadai abiejų pusių dar nenorėjo tokių baisių skerdynių. Todėl Kęstutis ir Vytautas buvo kvieisti dėl derybų į Vilnių pas Jogailą. Skirgaila buvo davęs jiems žodį, kad nieko blogo neatstitys. Bet Jogaila, Kęstutį ir Vytautą suėmė ir uždarė į kalėjimą. Jogaila, Kęstutį išvežė į Krevos pilį, kur jis ten buvo nužudytas, o Vytautas buvo uždarytas kažėjime Vilniuje. Didelė tragedija dabar įvyko Lietuvos Istorijoje! Tai buvo nužudymas paskutinio senovės kartos Lietuvos Didvyrio Kęstučio.

Kęstučio lavonas buvo atvežtas į Vilnių ir iškilmingai palaidotas. Jis buvo sudėgintas ant laužo sykiu su jo ginklais ir gyvuliais ir arkliais. Tai buvo liūdna ceremonija pagal pagonišką tautišką tvarką. Birutė, Kęstučio žmona, ir Vytauto motina verkė. Liūdna, liūdna Lietuvai buvo ta valanda. Dabar į amžiną amžinybę ir tautišką garbę Kęstučio vardas ir darbai pateko, sykiu su tų kitų Didvyrių, kaip Mindaugo, Vykinto, Treniotas, Traidenio, Gedimino, Algirdo ir kitų Lietuvos kunigaikščių. Gražesnės ir didesnės meilės nėra pasauly kaip kad meilė tautos ir darbai dėl tautos gerovės!

Visuomenė buvo paskelbta, kad Kęstutis pats save nusizudė. Bet esą spėjimas, kad Skirgaila, Jogailos vardu pasmaugė Kęstutį. Jogaila paslėpė Kęstučio žudikus. Liūdnei užbaigė savo amžių Didvyris senosios kartos Lietuvos kunigaikštis Kęstutis. Po jo atėjo jaunesni kartos Lietuvos valdovai, kur pakreipė Lietuvos valstybės likimą kita vaga—prie krikščionybės.

Kita savaitė dalis SEPTINTA

Lietuva, tėvynė mūsų tu didvyrių žeme, Is praeities tavo šlois te stiprybe cemia. Tegu tavo vaikai auga vien tūkais dorybes. Tegu dirba ant naujos tauti ir zmoniu geribes. Tegu saule Lietuvos tamsumus prasalina. Ir sviesa, atneša mūs žingsniu te lydie. Tegu meile Lietuvos žega mūsų širdyse. Vardan to Lietuvos vienibė te zydie!

"AMERIKOS LIETUVI" IR PLATINKIT SKAITYKIT

Rašytojas Dostojevskis

sykį sakė:
"Žmogus kaip kada gyvena: aip kiauulės negyventų."

Amerikos lietuvių spauda nuo 1879 metų savo skaitytojus kvietė ir švietė gyventi šviesiu, kilniu, lietuvišku gyvenimu.

Tai ji galėjo daryti dėlto, kad skaitytojai prenumerata ir aukomis rėmė tą balsą. Skaityti ir kitus ragink skaityti

AMERIKOS LIETUVI
14 Vernon St., Worcester
(metams \$3.00)

JUOZAPAS JURČIO

JURGIS KOZJAKAS

— TRYLIKTAS SKYRIUS —

Jie, kaimo žmonės, susirinko po didžiąja uola miške, Nuo prieš gintis kiekvienas, kaip ginklą, turėjo savo botagą.

(Vaclav Hanka).

Maždaug už pusantrą valandos kelio nuo Stiknos, žemojoje Karniojoj, iš uolotos kalvos išteka upė Krka. Iš pradžių ji teka dviem, visai netoli viena nuo antros, vagomis. Pirmoji teka kaip tik apačią griuvėsių pilies, kurią Celjės Vitovecas prieš kelerius metus sunaikino, o antroji — šiek tiek į rytus. Abidvi teka už kelių šautuvo šūvių viena nuo antros nutulusios ir greitai susijungia.

Sioje vietoje labai aiškiai matyti uolotas žemės paviršius. Visa kalva yra sudaryta iš uolų, o dideliame, į rytus nuo Krkos stūksančiame kalne, yra milžiniškas urvas.

Jei paeisite augštin rytine šaka, už kokių dvidešimt žingsnių prieisite didelę uolą, kuri, atrodo, kabo ore ir kurioje yra rankos augščio ir pločio maža anga.

Norint įeiti į tą urvą, reikia gerai susilenkti. Keis žingsnius leidiesi žemyn, bet tuojau eini į p.ikią, paties Dievo suplanuota ir pastatyta sąle. Viskas yra uolų išskaptuota, viskas yra labai augšta ir labai platu ir iki mūsų pasakojamų laikų dar niekas nebuvo nuėjęs iki to puikaus urvo ga. o. Sen ir ten toj natūralinėje salėj stūksojo dideli ir ilgi akmenys, kurie turėjo nuplyšti nuo lubų laike kokio nors gamtos sukrėtimo ar žemės drebėjimo. Tos uolos užstoja tolimesnį kelią. Tolimoj, tamsioj, akloj gilumoj, jei tik turėtum drąsos, galėtum eiti vis tolyn paliai vagą Krkos, kur, vienas Dievas nežino, kur ji nuteko po žeme.

Nenorime aprašinėti tos landynės smulkmenų, apsisostime tikrai ties jos įėjimu.

Tais laikais apylinkės gyventojams ji buvo prieglauda ir apsigynimas nuo turkų. Tam pačiam tikslui ji tarnavo ir 1475 metais, kuriais vyksta mūsų pasakojami atsitikimai. Iš tikrųjų, didelė gyventojų dalis šiame urve įieškojo prieglaudos. Prie įėjimo stovėjo sargyboje du jauni ūkininkai, ginklus laikydami rankose: vienas įėjimo viršų, antras — apačioj. Urve, po požeminiais kliautais, ant pakreiktų šiaudų buvo sugulę ar sėdėjo trijų kaimų žmonės. Sen ir ten kūrėnosi mažos ugnelės, kurios mėtė šešėlius paslaptingoje didžiojo urvo tansoje ir raudonai nudažydamos virš ten susirinkusių žmonių grasinančiai kabančias akmenines lubas.

Is visų tų lauzų, ant kurių buvo verdama ir prie kurių žmonės šildėsi, buvo vienas didesnis netoli įėjimo. Nuo jo kilo tiršti dūmai ir daug žmonių be perstojo ateidavo ir nueidavo nešdami malkas ar valgius, ar ateidami iš tolo pažiūrėti savo namų, kuriuos turkai sunaikino, tų namų, kuriuose jau nieko nebeliko ir nuo kurių nakties tamsoje slėnyje sklido tokie liūdni pazarai.

Aplinkui tą ugnį buvo susirinkę įvairaus amžiaus vyrų būrys. Vieni buvo jauni, antri pilnai subrendę, tretii visai seni ar jau stovi ant kapo krašto. Beveik visi turėjo rankose geležinius botagus, ar gumbuotas lazdas, ar kokius kitokius ginklus. Jie tarpusavy kalbėjosi ir tarėsi. Urvo skliautuose skambėjo balsai ir jie atsimušdavo labai keistais aidais. Daugiau negu kitų, buvo girdėti aplink tą ugnį esančių vyrų balsai. Jie buvo paprasti liaudies žmonės ir įvairiai svarstė ir spėliojo, kalbėjosi apie vykstančius įvykius.

— Kaip jūs manote, vyrai, — kalbėjo žemas barzdočius, — gal mes jau niekada nepatirsime jokio džiaugsmo toj žemėj, kuri yra mūsų? Tegū Dievas mus saugo! Tikriausia, jau nuo to laiko, kai mūsų slovėnų tauta gyvena žemėje, ji niekada neturėjo tiek laimės, kiek reikia žmogui nusilaužti nuo lopsio iki kapo, o taip pat ir jokio džiaugsmo. Mano velionis tėvas man pasakėjo, kad tais laikais, kada turkai atsibastė pirmąjį kartą, gyvenimo sąlygos buvo dar baisesnės. Tada jie buvo vadinami "ETAON šungalviais). Po turkų atvyko valdovai, kurie valdo dar ir šiandien ir kurie nėra daug veresni. Bet, kas yra — yra, tik kad mūsų galvų nepamaustytų ant stulpo, kaip daro tie turkai, kurie dababr yra mūsų krašte. Kad Dievas juos nubastų!

— Teisybė, — atsakė kitas, žiaurios išvaizdos vyras. — Trlepas sako teisybę. Valdovai dabar užsidaro savo pilyse ir mus apleidžia, kad tie šunys rytų mūsų vaikus, kad mūsų jaunimą išsigrabtų į Turkiją. Ak, visa tai šaukiasi Dievo keršto! . . . Tuo tarpu mums niekas neateina į pagarbą, nors mes ir mirtume lauke! . . . Tikrai, kai imperatoriui reikia kareivių kariauti Vokietijoj, ateina mūsų įieškoti ir tada greitai vyktyti, reikia ten keliauti. Vardan septynių didžiųjų nuodėmių! Joks gyvas sutvėrimas mums neateina į pagalbą, kai laukiniai iš Turkijos ar iš kitos velniavos atsibasto mus smaugti! Aš to negaliu suprasti. . .

— Nusiramink, mano bičiuli, — kalbėjo kitas, — aš manau, kad yra geriau palikti ramybėj ir valdovus ir imperatorių — jie taip pat turi savo

sunkumų ir turi nešti savo kryžių. Aš jums sakau, kad mes patys, draugai, susitvarkysime, mes patys kits kitam padėsim!

— O lengva tau kalbėti, — pertraukė prieš talkalbėjęs, — tu esi visai vienas pasaulyje, tu jau nebeturi nė tėvo, nė motinos, tu niekada neturėjai žmonos, nė vaikų. Jei kas tau dar gyvenime rūpi, tai tikrai tavo galva. Aš taip pat dėl nieko nekvaršinėčiau galvos, jei būčiau vienas pasaulyje. Bet, jei tau, kaip man, turkai būtų nužudę sunų ir pasimtę žmonų į lapus, tu kitaip galvotumei! Ir jau nieko nesakau apie namus — medžiai auga ir aš visada kaliau pasistatyti kitą pašiurę!

— Taip, tu ją pastatysi, kad turkas vėl atvykęs ją sudegintų. O, jei tu tuo tarpu būsi užsnūdęs, tu pats iškepsi pelečių krūvoje, — pridūrė ketvirtas.

— Viskas, ką jūs sakote, vyrai, yra teisybė, — įsikiso raudonais plaukais senielis, — bet aš pridursiu vieną žodį. Mums nieko nepadės pykintis ant valdovų ir imperatoriaus. Dievas juos mums davė ir būtų neteisinga juos atmesti. Jie patys atsakys už tai, ką bus padarę. Ne mes juos turime teisti. Aiškiai matote, kad kiekvienam iš mūsų gali tekti kiekvienu akimirksniu nukeliuoti į kitą pasaulį ypač, kai turkai mūsų krašte sėja mirtį. Ir štai dėl to sakau: nenusiminkime. Nedrybsokime čia nieko neveikdami! Nors mes esame bejėgiai išvyti tą turką, tačiau mes galima jam apkartinti tai, ką jis išplėšė. Aš jums sakau, kad mūsų botagai dar neviename galės praskelti pakaušį, neviename turkui sutriuškinti galvą, nes manau, kad jų galvos nėra kietesnės negu mūsų. Aš esu jau senas, bet nuo jūsų neatsiliksiu ir jūs pamatysite, kad aš dar esu tvirtas, kad galėčiau atlikti kokį nors darbą.

— Aš taip pat galvoju, padėkime mes patys sau, aš esu pasiruošęs.

— Kaip tik tą ir aš norėjau pasakyti, — pridūrė trečias.

— Aš taip pat, — buvo girdėti iš visų pusių ir būrys prie ugnies nuolatot didėjo.

— Na, tai einame visi, — pagaliau, kai kurie suriko, — tas, kuris nedrįsta, nėra mūsų vertas.

— Puiku! Rytoj anksti rytą mes vyksime. Vis ką nors padarysim!

— Jūsų pusė padvės kautynių lauke ir išvyks visiems laikams, o antroji pusė atsineš savo sudaužytas galvas į šitą mūsų skylę! Štai kas atsitiks. Aš tatau pramatau, — kalbėjo tas, kuris anksčiau murmėjo prieš valdovus.

— Na, ar seniai jau pasidarei pranašu? — paklausė jo jaunikaitis, skersomis ir paniekinančiai jį žiūrėdamas.

— Ką, ar tu nežinai, kad tavo senei burtininkė mane išmokė pranašauti? — atsakė jam anas.

— O, žinau, kad ji tave išmokė tinginauti. Tu neturi nė pusės vyro drąsos. Ir tatau tave moko spėti ateitį.

— O tu, stirma, mane kaltini bailumu?! Palauk, aš tuojau tau parodysiu, kuris iš mūsų yra bailys!

Tai sakydamas jis pakėlė savo didelę lazdą virš galvos jaunuolio, kuris ruošėsi gintis.

— Palaukite! — paliepė vyrai, kurie kiekvieną pastūmė į savo vietą.

— Štai prie ko mes priėjome, — tarė senelis, — kaip galime norėti, kad mums padėtų prieš kitus, jei mes dėl nieko tarpusavy vaidijamės? Rytoj, o ne dabar reikės parodyti savo drąsą. Šiuo metu mūsų krašte yra turkai, tat mes turime būti kantrūs vieni kitiems. Kaip mes ką nors padarysime, jei nesutariame tarpusavy? Matote, mes esame labai išblaškyti: vieni nubėgo į mišką, antri, kaip bepročiai, užsidarė Muljavos bažnyčioj ir ten juos turkai sudoros — tegū Dievas leidžia, kad būtų kitaip! Aš jums sakau, turkai juos nugalės, o paskui tegū Dievas jiems padeda. Mes gerai žinome kas jų tada laukia. Tačiau, jei mes būtume susijungę į vieną būrį, tikriausia mums būtų pavykę kas nors padaryti prieš turkus, kuris jau pakriko po mūsų kraštą.

Tuo metu į urvą įėjo Petras Kozjakas ir čigonas. Jie atsėdėjo prie ugnies, prie kurios jau buvo daug žmonių. Niekas jų nieko neklausė, nes šiame urve buvo iš visur po truputį susirinkusių žmonių ir buvo daug tokių, kurie tarpusavy nepasipažinojo. Tačiau labai puošnūs Petro drabužiai padarė keistą įspūdį. Ūkininkai pradėjo vienas kito klausinėti kas galėjo būti tas ponas. Pagaliau nusprendė, kad jis turėjo būti Kozjakas. "Kaipgi jis čia atsirado?" klausinėjo vienas kito, bet tam klausimui nerado atsakymo.

— Bet kasgi yra tas jo palydovas? Jis tikriausia nėra iš mūsų, o be to ir jo išvaizda nėra graži.

Tat šitaip sprendė apie čigoną.

— Tačiau yra labai lengva sužinoti kas jis yra, — tarė vienas ūkininkas, — mes čia esame šeiminkai, ar netiesia? Kiekvienas, kuris čia ateina, turi pasakyti kas jis yra ir iš kur ateina.

— Štai pirm viso ko pakvieskime tą kuprį, kuris vos velka kojas, ir kuris nuduoda esąs valdovas Kozjakas. Ar jis yra Kozjakas ar Kravjakas,

KALEDOS IR NAUJI METAI...

ZIEMOS laikas, kada bene daugiausia visi pajuntame savyje vasarišką šilumą. . . Tarp Kalėdų ir Naujų Metų tėra tik kelios dienos, bet kiekvieną iš mūsų jos pripildo naujomis savotiškoms mintimis, užkrečia savotiškoms nuotaikomis. Atsimindami Tą kuris gimė Betliejuje, mes pajuntame linkėjimo prasmę: taika ir ramybė pasaulyje geros valios žmonėms. . . Atsimindami, kad vėl vieni metai nuslinko į amžių glūdumas ir drauge padidino naštą ant mūsų pečių, mes ryštamės su nauja gyvybe, tikėjimu ir viltimi sutikti Naujuosius Metus, ir visiems linkime naujų, laimingesnių Metų. . .

Sveikinu visus draugus ir pažįstamus su šiomis Kalėdomis ir Naujaisiais Metais, iš širdies linkėdamas asmeniškoms laimės Jūsų šeimose, draugijose organizacijose. Ir taip pat linkiu, kad ateinantieji metai Jums leistų pasidžiaugti, jog pastangos, kurias sudėjote, siekdami savo augštųjų idealų, nenueitų veltui. . .

Sveikinu visus Amerikos lietuvius patriotus ir draugus už vandenynų, linkėdamas, kad per ateinančius metus mes nepavargtume bet dvigubai sustiprėtume tautinio darbo dirvoje. Džiaugdamiesi ramios gerovės gyvenimu Amerikoje, mes ne mažiau džiaugsimės, kai gerovės ir laisvės dienos nušvis ir mūsų tėvynei Lietuvai. Prie šių linkėjimų jungiasi mano generolas — Marionas Bachuinas.

J. J. BACHUNAS,
Tabor Farm, Sodus, Michigan

KAIP ATsirADO KALėDŲ EGLUTė

Tai buvo labai senai. Žvarbią, stūgaujantią Kėčių naktį kažkas pasibeldė į miškininko duris. Sargas įleido pavėlavusį sve-

čią. Tai buvo nedidelis vaikas. Jis visas drebėjo ir pūtė nuo šalčio pamėlynavusias rankas. Miškininkas davė nelaimingam valgyti ir gerti. Paskiau paklojo šiltai prie krosnies, kad atsi-gautų.

Ankstų Kalėdų rytą, vaikas paduro. Iš netolimo miestelio plaukė džiūgus bažnyčios varpų skambėjimas. Miškininkas išlydėjo vaikną.

— Ačiū tau, gerasis žmogau, — sako priqlaustasis. — Už tavo nuoširdumą aš atsilyginsiu. Jis nulaužė eglės šakelę ir įsmeigė sniegan. Bežiūrint šakutę pradėjo augti, didėti ir pavirto egle. Viena po kito, tarytum vadydami ant šakų atsirado begalė visokių dovanų, o ant viršaus iš dangaus nusileido žvaigždė.

— Imk, tai tau, gerasis žmogau! — ir vaikas pradingo. Tai buvo vaikelis Jėzus.

Seniau germanų tautos buvo pagonyis ir garbino ažuolą. Sv. Bonifacas, kuris tuo laiku ten skebė krikščionybę ir juos krikštijo, norėjo įrodyti jųjų aklu-mą.

— Ažuolas, — tarė susirinkusiems pagonims, — negali būti religijos ženklus. Jis žiemą pame-ta lapus ir pats lyg užmiega. Tik nolat žaliuojantis medis eglė rodo tikrąją katalikybės gyvybę. Sv. Bonifacas, paėmęs kirvį, priėjo prie ažuolo. Susirinkusieji stebėjosi, ką jų mokytojas pas-nardys. Kirvio ašmenys sulindo į ažuolo liemenį. Dar keletas sv. Bonifaco smūgių ir ažuolas su didžiausiu triukšmu pargriuvo. Staiga iš nukirsto kelmo išaugo puikiai žaliuojanti eglė.

bajoras ar ūkininkas, nesvarbu. Mes čia visi esame lygūs. Jis turi mums pasakyti kas yra anas, tas augstas, tvirtas, rudveidis vyras. . . Ir kalbėtojas pakėlė savo lazdą.

Visas seimas nutarė pasiūti pas Petrą pasiuntinį, kad jis tuojau ateitų prie didžiosios ugnies. Ūkininkai, išdidžiai pasirėmę ant savo botagų, lazdų ir kitokių prankių ir ginklų, pradėjo klausinėti bajorą kas yra tas kitas vyras, kuris atėjo drauge su juo.

— Ponas gali pasilikti pas mus, — jie kalbėjo, — jei savo pilies negali ginti, bet mes turime žinoti kas yra mūsų tarpe.

Ir begėdis Petras, kuris tuojau suprato pasi-taikius progą sunaikinti šį kartą čigoną, atsakė: — Aš to žmogaus visai nepažįstu. Jis atėjo paskui mane. Aš jį buvau matęs tuojau prieš atvykstant turkams ir jį dabar matau. Kas žino, ar jis nėra . . . taip sakant . . . šiek tiek . . . turkų pažįstamas?

— Tai šnipas! — tuojau pasakė kai kurie. Ir visų akys užsidegė.

— Mūsų tarpe turkų šnipas! — pradėjo rėkti kiti ir jau ruošė savo ginklus ir lazdas.

— Mes jį pasodinsime ant stulpo, kaip daro turkai su mūsų broliais! — rėkė vienas.

— Mes jam nupjausime nosį ir ausis! — suriko antras.

— O, ne, draugai, kasgi jūs esate? — tarė senis, kuris juos pirmiau šiek tiek nuramino. — Ar jūs norite pamėgdžioti turkus? Mes to negalime padaryti, mes esame krikščionys ir, kaip jau esu sakęs, mirtis mus gali užklupti kiekvienu akimirksniu. Nežiūrint, kad jis yra šnipas, mes turime nubauti tą žmogų kaip tinką vyrąms, o ne klaidatikiams šunims. Aš jums patariau štai ką: nutverkime jį ir įmeskime į Krką lauke, už mūsų urvo. Krka gerą galą bėga per kraštą. Tegū jį mato, tegū jį apžiūri ir tegū pasako turkams, kad dar yra labai kietų lazdų sudaužyti jiems galvas, nors ir labai kietos jos būtų.

— Tavo teisybė, įmeskime jį į Krką! — vienu balsu rėkė daug balsų. — Turkai mūsų nepasieks, Viešpats Sutvėrėjas pasirūpino mums iškasti šitą

urvą, kur negali įžengti turkų arkliai, nors jie yra greitii kaip žaibas.

Samolis tuojau suprato kur jis pakliuvo. Jie visų veiduose išskaitė, kad juodi pavojingi debesy-s nusitelkė prieš jį. Jis taip pat pamatė, kad Petras, kuriam neseniai padarė gerą, išgelbėdamas jo gyvybę, tas pats Petras jį melagingu ap-kaltinimu išdavė. Pirmiausia čigonas bandė gelbėtis, bet ūkininkai jam užkirto kelią ir jį apstojo su savo botagais ir lazdomis, kurias laikė iškel-tas.

Ūmai čigonas davė šuoį. Jo rankoj sublizgėjo peilis ir požemy suskambėjo bausis balsas:

— Tegū niekas nedrįsta prieš maneį prisiartinti, mano peilis yra išgalastas trims. Visa tai neties-a, ka tas kuprys jums papasakojo.

Požemy ūmai nutilo visi balsai ir visų akys nukrypo į jį. Bet staiga ore nušvilpė trys botagai ir tuo pačiu akimirksniu suskambėjo Samolio pei-lis, kuris buvo vienu smūgiu išplėtas iš jo ran-kų ir tamsoj numestas žemėn. Tuo tarpu visi tie, kurie buvo apie jį, turėjo labai pavargti ištu-miant jį laukan pro siaurą angą. Pagaliau jį pa-kėlė labai augštai ir paskui metė visu svoriu. Kai čigonas krito į Krką, vanduo labai smarkiai su-bangavo.

Juokdamiesi ūkininkai sugrįžo į urvą, kai juo-doį naktį jau nebebuvo girdėti vandens gargalia-vimo.

— Jei jis moka plaukti — išsigelbės, — kalbė-josi tarpusavy, — ir galės turkams papasakoti ką matė. Tegū papasakoja! Bet, jei nemoka plaukti. Et, tegū paskesta, nebus didelis nuostolis.

Bet, jei kas nors būtų paėjęs žemyn paliai Krką pievos puse, būtų pamatęs čigoną plaukiant, o paskui visą šlapią išlipant iš vandens ir inirtusį grįžtant prie urvo, pro dantis murmant:

— Aš puikiausiai žinau, kad už visa tai esu skolingas tau, prakeiktas kupry, jau seniai turė-jau sutriuškinti galvą! Bet aš tau tinkamai atsily-ginsiu. Ne upėj prilaksi, bet dvėsi kartuvėse, ku-rias pats sau pasiruošėi.

Taip pasakęs, jis per pieva nuėjo į šiauręčius, kur, priešais Muljavos bažnyčia buvo didžioji turkų stovykla. (Bus daugiau)

WORCESTERIO BIZNIERIU LINKEJIMAI

LINKSMŲ KALĖDŲ SVENČIŲ
linki
MILLBURY STREET PUBLIC MARKET

IGNAS ir IEVA PIGAGAI
SŪNUS JONAS ir VYTAUTAS
Visiem savo prieteliam, draugam ir visiem lietuviams
VELYKŲ švenčių Proga
MĖSOS: Rūkytų ir šviežių Kumpių (Hamių),
šviežių Kalakutų arba Turkių, Žasų, Ančių, Vištų,
Gaidžių ir šviežių Kilbasų; Visokių Skaniausių Mėsų ir kitų
valgomųjų daiktų, krautuvė perpildyta įvairiausiais
valgomais daiktais.
Kviečiam atsilankyti ir pasirinkti kas kam patinka
Pristatom į Namus—Turime Savo Trokus ir Mašinas
TEL. 6-2091—LIETUVIS PAS LIETUVI

352 MILLBURY GATVĖS - WORCESTER, MASS.

VERNON DRUG CO.

100 MILLBURY STREET
Worcester, Mass.
Linkiu Visiems Savo Klijentams
Linksmų Kalėdų

VERNON Sales & Service
Television Co.

76½ PROVIDENCE STREET
TEL. 6-1759
JUOZAS BUCINSKAS, Savininkas
LINKSMŲ KALĖDŲ LINKEJIMAI

LINKSMŲ KALĖDŲ SVENČIŲ
VISIEMS LIETUVIAMS KOSTUMIERIAMS
IR LIETUVIAMS DRAUGAMS

— NUO —
VINCENTO ir MAGDALENOS MITRIKŲ
MITRIKAS MARKET
19 WASHBURN ST., WORCESTER, MASS.

IDEAL PHARMACY

VAISTINYČIOS TEL. 3-4840 — RES. 7-1726
V. G. SKRINSKA, B. S. reg. pharm.

29-31 KELLY SQ - Worcester, Mass.

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
VISIEMS MANO KOSTUMIERIAMS

Lietuviška Vaistinė irgi praneša, kad vaistinė yra perpildyta visokiomis gražoms ir maloniomis Kalėdų Dovanomis, kurios suteiks tikrą Kalėdų malonumą visai šeimynai.

Del merginų: — turim geriausios rūšies kosmetikę ir saldainių.

Del vyrų: — cigarų, cigarečių, skutimosi reikmenų ir grynų skurinių piniginių.

Del vaikų: — visokių gražių žaislų iš Vokietijos ir Amerikos išdirbtų.

LIETUVIAI PAS LIETUVIUS!

EXTRA: — NUO GRUODŽIO 13, 1954 (Dec.) bus duodama dykai visiems kostumieriams gražus Tautiškus Lietuviškus Kalendorius, kur per visą 1955 metų suteiks tikrą lietuvišką dvasią namuose. Vienintelis toki kur bus Worcesterį dalinama.

GEO. BOEPPLE CO.
Inc.

For The BEST in Meat Products
Ask Your Meat Man for BOEPPLE'S Products
or: Retail Store
600 MILLBURY STREET
TEL. 5-6187

CHARLES Restaurant

TEL. 3-8376
96 MILLBURY STREET
Worcester, Mass.

Jeigu dar neesate valgę pas Charles, tai prašome užeit, tai yra geriausia vieta apylinkėje, kur galima gauti gero maisto
CHARLES ir SŪNUS JUOZAS SVEIKINA VISUS SU SV. KALĖDOMIS

LINKSMŲ KALĖDŲ
VISIEMS

SAVO KLIENTAMS

HARLEM CAFE

JUOZAS ČUNIS IR ŠEIMA
371 MILLBURY STREET
Worcester, Mass.

Geriausi Linkėjimai Mūsų
Kostumieriams

nuo
Black Tom & Co. Tavern

351 MILLBURY STREET
Worcester, Mass.
LINKSMŲ KALĖDŲ VISIEMS

SVEIKINU SAVO KLIENTUS
SU KALĖDŲ SVENTĖMIS

ZALECKAS MEAT MARKET

72 WARD STREET
Užlaiko Geriausios Rūšies Mėsos
Specialistas Lietuviškų Kilbasų Išdirbime
Užeikit pas ZALECKĄ Busite Užganėdinti

Visiems Savo Klijentams Linki
Linksmų Kalėdų Švenčių

B & K. CAPITAL MARKET

118 MILLBURY STREET
TEL. 6-0086
Užlaiko geriausius visokios rūšies mėsų,
Dirba specialiai Kilbasas,
Pristoto valgius nemokamai į namus

WILBEN BOTTLING CO
BEVERAGES

19 TAYLOR STREET - TEL. 4-5222
Worcester, Mass.

LINKIU LINKSMŲ SVENČIŲ
SAVO KOSTUMIERIAMS
L. V. SVEDERSKY, SAV.

ETTA'S FLOWER SHOP

99 MILLBURY STREET
TEL. 2-2119

Sveikinu Savo Klijentus su šventomis Kalėdomis
ir Nepamirškite Nusipirkti Gėlių Kalėdų Šventėms

Linksmų Kalėdų Švenčių
Visiems Kostumieriams
ir Draugams
linki

BENNY STRUCKUS

B. STRUCKUS MEAT MARKET, Savininkas
205 MILLBURY STREET
Worcester, Mass.

KALĖDŲ šventėm Pas mus Rasite: Geriausios rūšies, valgius už prieinamiausias kainas. Čia galima gauti galvijenos, kiaulienos, paršienos ir mažų šviežių paršukų tinkamų kepimui, taipgi įvairios paukštienos, konservuotų mėsų.

Specialiai pagamintų Kilbasų ir kindziukų; tikro šviežio medaus ką tik išimto iš bičių avilių; visokių šviežių ir šaldytų vaisių ir daržovių. Žodžiu visko ko tik šeiminkėms reikia.

Linksmų Kalėdų ir Laimingų Naujų Metų
Visiems Savo Kostumieriam
ir Draugam

DELIONIS MARKET

81 HARRISON STREET
TEL. 5-3608
Worcester, Mass.

SEASON'S BEST

Užlaiko visokius valgius šviežias ir šaldytas dargoves, visokias mėsas, paukštieną, Kilbasus ir Kindziukus

FAMILY SHOE STORE

LIETUVIŲ BATŲ KRAUTUVĖ

27 MILLBURY STREET - WORCESTER, MASS.
Didelis pasirinkimas batų visoms moterims ir vaikams — gerų išdirbysčių, taipgi su "Arch Support".
Kuriam reikia batų prašome užeiti ir persitikrinti
LINKEDAMAS SAVO KLIENTAMS IR VISIEMS
LIETUVIAMS LINKSMŲ SVENČIŲ

Visiems Mūsų Kostumieriams

Linksmų Kalėdų

Harray's Package Store

361 MILLBURY STREET
Corner Ward Street
Worcester, Mass.

LINKSMŲ KALĖDŲ VISIEMS

TAGMAN BAKING CO., Inc.

TEL. 2-8749
CHARLES T. TAGMAN, SAV.
59 PROVIDENCE STREET
Worcester 4, Mass.

LIETUVIŠKA
AUKSŲ
KRAUTUVĖ

165 GREEN STREET - WORCESTER, MASS.

KALĖDOS jau artinasi ir visi pradeda rūpintis apie dovanas giminėm, draugam, savo mylimiem, kas ir kam būtų tinkama dovana. Tai, kad mes patarsime ir padėsime jūsų rūpestį palengvinti. Ar tai gražių briliantų, visokių kaimų, pigių ir brangių; pagal jūsų įsigalėjimą arba gražių auksinių arba auksotą laikrodžių; visokių kaimų ir rūšių gimtadieniui žiedų. Turim didelį pasirinkimą iš viršminėtų daiktų.

Turime rašomų plunksnų, gražių auksinių auksotų auskarų, retėšelių moterims ir vyrams; ypač turime gražių papuošalų.

GERIAUSIA ATEITI IR PERSITIKRINTI
SUNKU VISKĄ SUMINĖTI
DUODAM IŠMOKEJIMUI